

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CRIMINOLOGIE**

**ANALIZA DATELOR STATISTICE
PRIVIND
INFRAȚIUNILE DE CORUPȚIE
ÎN PERIOADA 1990-2004**

Drd. Ecaterina Balica, Drd. Daniela Todose, Drd. Roxana Bratu

2004

Studiul este conceput astfel încât să cuprindă pe de o parte, informații referitoare la tendințele evoluției infracțiunilor de corupție în perioada 1990-2004, iar pe de altă parte informații rezultate din analiza sentințelor judecătorești definitive date în cazul dosarelor privind infracțiunile de corupție instrumentate în 2003.

Analiza datelor statistice obținute de la instituțiile abilitate cu instrumentarea și sancționarea faptelor de corupție produse în perioada 1990-2004 ne oferă informații privind activitatea acestor instituții în condițiile în care au avut loc modificări ale legislației referitoare la actele de corupție, reorganizarea instituțiilor respective sau înființarea unor instituții noi specializate în instrumentarea dosarelor de corupție.

De aceea, analiza datelor statistice referitoare la actele de corupție necesită luarea în considerare a principalelor evenimente care s-au produs în perioada analizată și care, credem, au avut o influență asupra evoluției numărului de infracțiuni de corupție descoperite și, mai ales, sancționate. Astfel, dacă într-o primă etapă, situată între 1990-1993, aceste instituții s-au implicat, într-o mică măsură, în combaterea actelor de corupție, după această perioadă se poate remarca o intensificare a acțiunilor instituțiilor abilitate în instrumentarea cauzelor de corupție, îndeosebi după ce aceste instituții au trecut printr-o perioadă de reorganizare (este, de exemplu, cazul poliției a cărei activitate a fost organizată conform prevederilor din Legea nr. 26 din 12 mai 1994). De asemenea, după această perioadă, s-au intensificat eforturile legiuitorului de a îmbunătăți cadrul legislativ, lărgindu-se sfera

faptelor de corupție prin incriminarea și sancționarea unor noi fapte de corupție în urma adoptării Legii 78/2000 și a Legii 161/2003.

În anul 2002, s-a înființat Parchetul Național Anticorupție, instituție care a trecut și ea într-o perioadă scurtă de activitate printr-o serie de schimbări impuse de specificul acțiunilor în care specialiștii săi au fost implicați. Eforturile guvernelor României îndreptate spre îndeplinirea condițiilor necesare integrării României în Uniunea Europeană s-au concretizat, pe de altă parte, și în adoptarea unor Strategii Naționale Anticorupție, care au încercat să conjuge eforturile tuturor instituțiilor implicate în activitatea de prevenire și control al faptelor de corupție.

Pentru a ilustra evoluția infracțiunilor de corupție în perioada 1990-2004, am utilizat datele furnizate de trei instituții implicate în activități de cercetare, urmărire penală și sancționare a faptelor de corupție, respectiv Inspectoratul General al Poliției Române, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Ministerul Justiției. Astfel, dacă statisticile Inspectoratului General al Poliției Române ne oferă informații privind numărul persoanelor cercetate pentru săvârșirea unor fapte de corupție, cele ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prezintă situația cauzelor soluționate și a inculpaților trimiși în judecată, în timp ce datele Ministerului Justiției oferă o imagine sugestivă despre persoanele condamnate definitiv pentru infracțiuni de corupție.

Analiza criminologică a sentințelor definitive date în cazul faptelor de corupție din anul 2003 a avut ca obiective :

- a) Măsurarea dimensiunilor corupției legale pe anul 2003;
- b) Alcătuirea unui profil social al corupătorului;
- c) Stabilirea unor modalități de prevenire și control a fenomenului corupției.

Sistemul judiciar, în ansamblul său, cheltuiește resurse importante pentru a afla ce fel de tranzacții (economice, comerciale sau financiare) au avut loc în realitate și dacă ele au fost sau nu corupte. Problema principală în legătură cu sentințele judecătorești ca sursă de informații, o reprezintă faptul că numărul acestora este foarte mic, comparativ cu numărul real al faptelor de corupție, așa încât ele nu reflectă nici frecvența fenomenului și nici sectoarele cele mai vulnerabile la corupție.

Analiza criminologică s-a dorit una exhaustivă, intenția fiind să se studieze toate sentințele judecătorești rămase definitive pentru infracțiuni de corupție. Datorită faptului că nu toate instanțele de judecată din teritoriu au răspuns apelului colectivului nostru de cercetare, aceasta a inclus doar pe o parte a sentințelor judecătorești rămase definitive pentru infracțiuni de corupție. Prin urmare, au fost incluse în analiza noastră 103 sentințe judecătorești definitive pentru infracțiuni de corupție în care au fost condamnați definitiv 147 de inculpați.

Ca instrument principal de cercetare a fost utilizată *fișa criminologică*, care a cuprins un număr de patru dimensiuni: infracțiunea, autorul infracțiunii, domeniile vizate prin infracțiune, cu alte cuvinte domeniile vulnerabile la corupție, judecarea cauzei și pedeapsa aplicată de instanță. Fiecare dimensiune a fost operaționalizată, ajungându-se la mai mulți indicatori. Astfel, dimensiunea infracțiune, cuprinde date referitoare la distribuția pe județe a inculpaților condamnați pentru fapte de corupție, distribuția infracțiunilor de corupție în funcție de categoriile stabilite de normativul penal, mediul în care s-a săvârșit infracțiunea, concursul de infracțiuni, modul de operare, circumstanțele în care s-a săvârșit infracțiunea și cuantumul sumelor de bani oferite sau primite de inculpați. A doua dimensiune, care privește autorul infracțiunii, a fost evaluată prin următorii

indicatori, care vizează în principal profilul social al condamnatului: vârsta, sexul, antecedentele penale, nivelul de instruire, starea civilă. Domeniile vulnerabile la corupție constituie a treia dimensiune, acoperind ariile principale în care au avut loc cele mai frecvente fapte de corupție.

A patra dimensiune cuprinde indicatori precum: durata urmăririi penale, durata judecării procesului în fond, durata desfășurării procesului, de la sesizarea instanței de fond până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, pedepsele aplicate pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de Codul Penal și de legile speciale, contopirea pedepsei și suspendarea executării pedepsei.

Analiza statistică a datelor referitoare la infracțiunile de corupție în perioada 1990-2004 pune în evidență existența a două subperioade caracterizate de tendințe contrastante. Această situație este valabilă atât pentru datele statistice privind infracțiunile cercetate, cât și pentru datele privind persoanele condamnate pentru infracțiuni de corupție.

Referitor la *evoluția numărului infracțiunilor de corupție cercetate de poliție* remarcăm prezența a două tendințe: prima crescătoare, specifică perioadei 1991-1997 (+30%), iar a doua descrescătoare, în perioada 1999-2004 (-10%). Dinamica persoanelor cercetate de poliție (datele au fost disponibile doar pentru perioada 1996-2003) este caracterizată de o evoluție oscilantă, perioadele de creștere a numărului de persoane cercetate alternând cu cele de descreștere a aceleași categorii de persoane.

Analiza datelor statistice privind *evoluția numărului cauzelor soluționate de către Parchet* pune în evidență o tendință de creștere în intervalul 1991-1997, descreștere în intervalul 1998-2002 și creștere din 2003. În ceea ce privește distribuția inculpaților pentru infracțiuni de

corupție în funcție de o serie de indicatori socio-demografici, statisticile Parchetului de pe Lângă Înalta Curte de Casație și Justiție evidențiază faptul că, în acest tip de infracțiuni se implică, îndeosebi, bărbații, în special cei cu vârsta cuprinsă în intervalul 21-54 de ani. De asemenea, cei mai mulți inculpați provin din mediul urban și nu au antecedente penale. Persoanele cu un nivel de instrucție scăzut și mediu sunt anchetate pentru dare de mită și trafic de influență, iar cele cu studii superioare pentru celelalte categorii de infracțiuni de corupție.

În perioada supusă analizei noastre, în ceea ce privește **numărul persoanelor condamnate definitiv pentru infracțiuni de corupție**, se impune să apelăm, iarăși, la segmentarea analizei în cele două subperioade utilizate și în cazul datelor privind infracțiunile cercetate.

Analiza modificărilor procentuale ale numărului de persoane condamnate definitiv pentru infracțiuni de corupție relevă o tendință de creștere a numărului acestora pentru intervalul 1991-1997 de +28,7% și de scădere pentru anii 1998-2003 de -6,7%.

Analiza sentințelor judecătorești rămase definitive în anul 2003 relevă faptul că, din totalul de 207 infracțiuni săvârșite de cei 147 de inculpați, cele mai multe infracțiuni pentru care s-au dispus pedepse privative de libertate (52%) sunt cele de trafic de influență (art. 257 C.P.), urmate de acelea de luare de mită (25%), dare de mită (20%), cele mai puține fiind cele de primire de foloase necuvenite (1%). Comparativ cu perioada 1998-2002 se constată o creștere a ponderii condamnărilor definitiv pentru infracțiunile prevăzute de art. 254 C.P.

În peste jumătate din cazuri (55%), sumele implicate s-au situat între 150-200 Euro. Referitor la sumele de peste 500 Euro s-a constatat că în

jumătate din cazuri au fost pronunțate sentințe privative de libertate cu suspendarea condiționată a executării.

Analiza datelor privind persoanele condamnate evidențiază faptul că toți inculpații cu studii superioare au fost condamnați pentru infracțiuni de luare de mită.

Remarcăm o creștere semnificativă a numărului persoanelor condamnate din rândul funcționarilor cu atribuții de control, comparativ cu anii precedenți. Aceștia reprezintă, în 2003, o treime din cazurile analizate în prezentul studiu.

Rezultatele înregistrate în studiul de față justifică o analiză aprofundată a tuturor cauzelor de corupție de la implementarea măsurilor de politică penală începute cu adoptarea Legii 78/2000 și completată cu alte măsuri atât în plan legislativ, cât și administrativ.